

Een Bijbel die dichtbij komt

Begin oktober verschijnt de Bijbel in Gewone Taal. Een nieuwe vertaling, gemaakt door het Nederlands Bijbelgenootschap, die van begin tot eind begrijpelijk is voor zoveel mogelijk lezers en die mensen op een nieuwe manier aanspreekt door directe, levendige taal. Wat zijn de kenmerken van deze vertaling?

Matthijs de Jong

Door het gebruik van gewone taal is deze vertaling anders dan alle andere vertalingen.

Voor het eerst klinkt de Bijbel in gewone, bekende taal. Dat is taal die iedereen gebruikt om aan anderen iets te vertellen of uit te leggen. Er worden bekende woorden gebruikt en de zinnen zijn helder en niet te lang zijn. En steeds is ervoor gezorgd dat de tekst duidelijk is. Dat is het belangrijkste uitgangspunt van deze vertaling: een tekst die duidelijk en begrijpelijk is. De lezer moet altijd direct kunnen begrijpen over wie of wat de tekst gaat. De samenhang moet duidelijk zijn en het verband tussen de zinnen helder. De tekst is ook overzichtelijk: alles is ingedeeld in korte stukken, met een kopje erboven dat het stuk samenvat. Zo zie je meteen waar een passage over gaat, en vind je snel wat je zoekt.

Aanpak

De Bijbel in Gewone Taal is een volwaardige en betrouwbare vertaling uit de Hebreeuwse en Griekse bronteksten. Vertalers van het Nederlands Bijbelgenootschap hebben er ruim zeven jaar met grote zorgvuldigheid aan gewerkt. Alle elementen uit de brontekst zijn in de vertaling verwerkt, maar vaak op een andere manier dan in andere vertalingen.

Het uitgangspunt voor de deze vertaling was: een Bijbel bieden die leesbaar en begrijpelijk is voor zoveel mogelijk mensen. Daaruit volgde een bepaalde vertaalaanpak. Het gaat om regels en richtlijnen die ervoor zorgen dat het doel – een begrijpelijke vertaling – wordt bereikt langs de juiste weg: de weg van vertaalstappen. Natuurlijk moesten er veel stappen gezet worden om het doel te bereiken. Maar het gaat altijd om vertaalstappen die vanuit de brontekst te verantwoorden zijn.

Voorbeeld

De vertaalaanpak van de Bijbel in Gewone Taal kan het best geïllustreerd aan de hand van een voorbeeld, Matteüs 6:7 – zie onder. Het mag duidelijk zijn dat de Bijbel in Gewone Taal gebruik maakt van gewone, bekende woorden en kortere zinnen. Traditionele termen zijn bijna altijd vermeden, ook het woord ‘heidenen’. Het Grieks (*ethnikoi*)

kan binnen het taalgebruik van het Nieuwe Testament even goed worden weergegeven als ‘mensen die andere goden vereren’. Dat is duidelijk, en het past hier uitstekend. De frase ‘eindeloos voortprevelen’ (NBV) heeft een negatieve bijklank, net als de formulering in het Grieks. In de Bijbel in Gewone Taal lijkt die bijklank onderbelicht te worden, maar dat wordt verderop in het vers ondervangen.

De woorden ‘dat ze ... verhoord zullen worden’ zijn vervangen door ‘(hoe beter) mijn god luistert’. Het woord ‘verhoren’ is niet algemeen bekend, en een passieve constructie zoals ‘verhoord worden’ is moeilijker dan een actieve. Verhoord worden door wie? In de NBV (en de brontekst) is dat element impliciet, maar voor de ingewijde lezer is het duidelijk: door de god tot wie gebeden wordt. Dat wordt in de Bijbel in Gewone Taal expliciet gemaakt. Zo’n explicitering maakt de betekenis van de tekst niet anders, maar biedt de lezer wel meer grip op de tekst.

Alle elementen uit de brontekst zijn verwerkt

De indirecte overweging (‘zij denken dat...’) is in directe rede gezet (‘Ze denken: ...’). Dat maakt de structuur eenvoudig en de tekst levendig. En door deze weergave krijg je een bijeffect: degene die zo denkt, wordt een beetje ‘weggezet’, een beetje bespot. En dat is precies die bijklank van het ‘eindeloos voortprevelen’ (NBV). Zo wordt het verlies

Matteüs 6:7	
Nieuwe Bijbelvertaling (2004)	Bijbel in Gewone Taal (2014)
Bij het bidden moeten jullie niet eindeloos voortprevelen zoals de heidenen, die denken dat ze door hun overvloed aan woorden verhoord zullen worden.	Als je bidt, moet je niet steeds maar door blijven praten. Dat doen de mensen die andere goden vereren. Ze denken: Hoe meer ik praat, hoe beter mijn god luistert!

aan het begin van het vers gecompenseerd aan het eind.

Deze bespreking illustreert de vertaalaanpak van de *Bijbel in Gewone Taal*. Het eindresultaat klinkt opvallend anders en is voor iedereen begrijpelijk. En de vertaalstappen die gezet zijn, zijn goed uit te leggen.

Kenmerken

Een ander voorbeeld uit de *Bijbel in Gewone Taal* kan de kenmerken van deze vertaling goed te belichten, Matteüs 3:14-15.

Matteüs 3:14-15	
Herziene Statenvertaling (2010)	Bijbel in Gewone Taal (2014)
Maar Johannes wilde Hem hiervan weerhouden en zei: Ik heb het nodig door U gedoopt te worden, en komt U naar mij? Maar Jezus antwoordde hem en zei: Laat het nu gebeuren, want op deze wijze past het ons alle gerechtigheid te vervullen. Toen liet hij het Hem toe	Maar Johannes wilde hem tegenhouden en zei: 'Waarom bent u bij mij gekomen? Ik zou juist door u gedoopt moeten worden!' Jezus zei: 'Toch moet je het doen, want wij moeten alles doen wat God van ons vraagt.' Toen deed Johannes wat Jezus vroeg.

Eerst wil Johannes Jezus niet dopen. Pas na een aansporing van Jezus doet hij het toch. Om Johannes te overtuigen, spreekt Jezus over 'vervullen van alle gerechtigheid'. Wat betekent dat? Het woord 'vervullen' heeft hier de betekenis 'volbrengen', eenvoudiger gezegd: 'doen'. Het motief 'doen van gerechtigheid' komt veel vaker voor in de Bijbel. Het betekent soms 'rechtvaardig leven', maar hier gaat het nog iets verder: 'alles doen wat God van ons vraagt'.

De term gerechtigheid is een breed en veelzijdig begrip. Bij Paulus betekent het doorgaans iets heel anders dan in Matteüs. De *Bijbel in Gewone Taal* wil duidelijkheid bieden en geeft zulke traditionele termen weer in de betekenis die ze in de betreffende context hebben. Zo krijgen lezers een directere toegang tot de Bijbel zonder dat de inhoud verandert.

Meerwaarde

De *Bijbel in Gewone Taal* is bedoeld voor een breed lezerspubliek. Voor sommigen is dit precies de vertaling die ze nodig hebben, voor anderen is het een waardevolle aanvulling. De *Bijbel in Gewone Taal* is geschikt om kennis te maken met de bijbelse verhalen. Maar hij is ook heel bruikbaar voor wie moeilijke teksten in de Bijbel beter wil begrijpen. Want ook de moeilijkste teksten, zoals de brieven van Paulus, zijn in deze vertaling goed toegankelijk.

De *Bijbel in Gewone Taal* past dus in allerlei situaties. Omdat iedereen mee kan doen, ongeacht leeftijd, achtergrond of voorkennis, is deze bijbel goed bruikbaar in gespreksgroepen. Omdat de teksten zo toegankelijk zijn, is hij geschikt voor catechese, voor godsdienstonderwijs, en in gezinnen. En omdat de gewone taal vertrouwd en dichtbij klinkt, kan de vertaling

Traditionele termen
zijn contextafhankelijk
vertaald

prima dienst doen in pastorale situaties. Wat betreft de taal is deze vertaling anders dan alle andere. De formuleringen zijn nieuw, de teksten zijn helder. De taal is herkenbaar, de tekst komt dichtbij. Dat maakt het lezen in deze vertaling tot een bijzondere ervaring.

Dr. Matthijs de Jong is nieuwtestamenticus bij het Nederlands Bijbelgenootschap en een van de vertalers van de *Bijbel in Gewone Taal*.

BGT

De *Bijbel in Gewone Taal* (BGT) is een product van het Nederlands Bijbelgenootschap (www.bijbelgenootschap.nl). Meer informatie over deze vertaling, inclusief diverse voorbeelden, is te vinden op www.bgt.nl.